Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tionde avdelningen)

den 19 mars 2020*

[Text rättad genom beslut av den 14 maj 2020]

”Begäran om förhandsavgörande – Förordning (EG) nr 1370/2007 – Kollektivtrafik på järnväg och väg – Artikel 8 – Övergångsbestämmelser – Artikel 8.3 – Tidpunkt då avtal om allmän trafik upphör att gälla – Beräkning av avtalens längsta löptid, vilken bestämts till 30 år – Fastställande av den dag från vilken den längsta löptiden på 30 år ska räknas”

I mål C-45/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Juzgado de lo Contencioso-Administrativo no 2 A Coruña (Förvaltningsdomstolen på provinsnivå nr 2 A i La Coruña, Spanien) genom beslut av den 12 december 2018, som inkom till domstolen den 24 januari 2019, i målet

Compañía de Tranvías de La Coruña SA

mot

Ayuntamiento de A Coruña,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden I. Jarukaitis samt domarna E. Juhász (referent) och C. Lycourgos,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Compañía de Tranvías de La Coruña SA, genom D. Rodríguez Siaba, procurador, A.M. Platas Casteleiro och J. Monrabà Bagan, abogados,

– [I rättad lydelse enligt beslut av den 14 maj 2020] Ayuntamiento de A Coruña, genom M.J. Macías Mourelle, letrada,

* Rättegångsspråk: spanska.

– Frankrikes regering, genom P. Dodeller och E. de Moustier, båda i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom W. Mölls, G. Gattinara och J. Rius, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 8.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 (EUT L 315, 2007, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Compañía de Tranvías de La Coruña SA (nedan kallat Compañía de Tranvías) och Ayuntamiento de A Coruña (kommunfullmäktige i La Coruña, Spanien) (nedan kallad kommunen La Coruña) angående en tvist om vid vilken tidpunkt som ett avtal om kollektivtrafik som direkttilldelats Compañía de Tranvías ska upphöra att gälla.

Tillämpliga bestämmelser

3 I skäl 31 i förordning nr 1370/2007 anges följande:

”Eftersom de behöriga myndigheterna och kollektivtrafikföretagen behöver tid för att anpassa sig till förordningen, bör övergångsbestämmelser fastställas. Med tanke på det stegvisa tilldelandet av avtal om allmän trafik enligt denna förordning, bör medlemsstaterna förse kommissionen med en lägesrapport inom sex månader efter den första hälften av övergångsperioden. Kommissionen kan föreslå lämpliga åtgärder på grundval av dessa rapporter.”

4 I artikel 5.1 första meningen i denna förordning föreskrivs att avtal om allmän trafik ska tilldelas i enlighet med de bestämmelser som fastställs i förordningen.

5 I artikel 8 i förordningen, som har rubriken ”Övergångsperiod”, föreskrivs följande:

”1. Avtal om allmän trafik ska tilldelas i enlighet med de bestämmelser som fastställs i denna förordning. Tjänsteavtal eller avtal om allmän trafik enligt definitionen i [Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (EUT L 134, 2004, s. 1)] eller [Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 2004/18/EG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster (EUT L 134, 2004, s. 114)] avseende kollektivtrafik med buss eller spårvagn ska emellertid tilldelas i enlighet med de förfaranden som fastställs i dessa direktiv när dessa avtal inte tilldelas i form av koncessionsavtal om tjänster enligt definitionen i dessa direktiv. När avtal ska tilldelas i enlighet med direktiv [2004/17] eller [2004/18] ska bestämmelserna i punkterna 2–4 i denna artikel inte tillämpas.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3 ska avtal om allmän trafik på järnväg och väg tilldelas i enlighet med artikel 5 från och med 3 december 2019. Under denna övergångsperiod ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att successivt följa artikel 5 för att undvika allvarliga strukturella problem, särskilt när det gäller transportkapaciteten.

Inom sex månader efter utgången av den första hälften av övergångsperioden ska medlemsstaterna till kommissionen överlämna en lägesrapport, i vilken genomförandet av den successiva tilldelningen av avtal om allmän trafik i enlighet med artikel 5 belyses. På grundval av medlemsstaternas lägesrapporter får kommissionen föreslå lämpliga åtgärder som riktas till medlemsstaterna.

3. Vid tillämpningen av punkt 2 ska hänsyn inte tas till avtal om allmän trafik som tilldelats i enlighet med [unions]lagstiftning och nationell lagstiftning

a) före den 26 juli 2000 på grundval av ett rättvist konkurrensutsatt anbudsförfarande,

b) före den 26 juli 2000 på grundval av ett annat förfarande än ett rättvist konkurrensutsatt anbudsförfarande,

c) från och med den 26 juli 2000 och före den 3 december 2009, på grundval av ett rättvist konkurrensutsatt anbudsförfarande,

d) från och med den 26 juli 2000 och före den 3 december 2009, på grundval av ett annat förfarande än ett rättvist konkurrensutsatt anbudsförfarande.

De avtal som avses i led a får fortsätta att gälla till slutet av sin löptid. De avtal som avses i leden b och c får fortsätta att gälla till slutet av sin löptid, men inte längre än 30 år. De avtal som avses i led d får fortsätta att gälla till slutet av sin löptid, förutsatt att löptiden är begränsad och motsvarar de löptider som anges i artikel 4.

Avtal om allmän trafik får fortsätta att gälla till slutet av sin löptid om uppsägningen av dem skulle medföra orimliga rättsliga eller ekonomiska konsekvenser och under förutsättning att kommissionen har gett sitt godkännande.

…”

6 Förordning nr 1370/2007 trädde i enlighet med artikel 12 i densamma i kraft den 3 december 2009.

7 Förordning nr 1370/2009 har ändrats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2338 av den 14 december 2016 (EUT L 354, 2016, s. 22), som trädde i kraft den 24 december 2017. Med hänsyn till omständigheterna i målet vid den nationella domstolen är det den lydelse av förordning nr 1370/2007 som var i kraft före ändringen genom förordning 2016/2338 som är tillämplig i målet.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

8 Den 1 december 1986 godkände kommunen La Coruña ingåendet av ett avtal med Compañía de Tranvías, som är ett företag som tillhandahåller passagerartransporttjänster, för att samla alla lokaltrafiklinjer som kommunen var innehavare av i en enda koncession. Avtalet undertecknades den 6 februari 1987 av Compañía de Tranvías och kommunen La Coruña. Enligt avtalet skulle detta löpa fram till och med den 31 december 2024, med avseende på samtliga berörda tjänster. Den 5 juli 1996 ingick samma parter ett annat avtal för att i ovannämnda avtal inkludera en ny kollektivtrafiktjänst, i form av spårvagnstrafik, med samma sista giltighetsdag som angetts ovan.

9 Den 18 oktober 2016 skickade kommunen La Coruña en skrivelse till Compañía de Tranvías, i vilken den förklarade att koncessionen, i enlighet med förordning nr 1370/2007, automatiskt skulle upphöra att gälla 30 år efter det att den hade beviljats. Compañía de Tranvías yttrade sig över denna skrivelse den 2 november 2016 och gjorde bland annat gällande att den längsta löptiden på 30 år, som föreskrivs i artikel 8 i förordning nr 1370/2007, i enlighet med principerna om rättssäkerhet och

likabehandling inte skulle beräknas från dagen för tilldelningen av det avtal som är i fråga i det nationella målet, utan från och med den 3 december 2009, då förordningen trädde i kraft, eller från den 26 juli 2000, det objektiva datum som anges i nämnda artikel 8.

10 Compañía de Tranvías gjorde i andra hand gällande att om det skulle anses att den längsta möjliga löptiden, 30 år, skulle räknas från tilldelningen av det avtal som är i fråga i det nationella målet, borde den ändring av avtalet som gjordes år 1996 likställas med en ny tilldelning, vilket skulle innebära att avtalet löpte till och med år 2026. Compañía de Tranvías hävdade i tredje hand att situationen skulle kunna omfattas av artikel 8.3 sista stycket i förordning nr 1370/2007.

11 Den 30 november 2016 beslutade kommunen La Coruña, med tillämpning av artikel 5.5 i förordning nr 1370/2007, att behålla koncessionen för en period på högst två år och att samråda med kommissionen angående Compañía de Tranvías förslag att tillämpa undantaget i artikel 8.3 i nämnda förordning för att förlänga koncessionen till slutet av dess löptid.

12 Compañía de Tranvías begärde omprövning av detta beslut, vilket dock fastställdes av kommunen La Coruña den 2 juni 2017. Bolaget överklagade då beslutet till den hänskjutande domstolen.

13 Juzgado de lo Contencioso-Administrativo no 2 A Coruña (Förvaltningsdomstolen på provinsnivå nr 2 A i La Coruña, Spanien) ansåg att det var nödvändigt att tolka artikel 8.3 i förordning nr 1370/2007 för att kunna avgöra målet och beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till EU-domstolen:

”Ska den längsta löptid på 30 år som föreskrivs i artikel 8.3 b i förordning [nr 1370/2007] räknas från a) den dag då avtalet tilldelades eller ingicks, b) den dag då nämnda bestämmelse trädde i kraft, c) dagen efter den dag då den övergångsperiod som anges i artikel 8.2 i förordningen löper ut (den 3 december 2019) eller d) någon annan tidpunkt som Europeiska unionens domstol anser vara lämplig?”

Prövning av tolkningsfrågan

14 Enligt domstolens fasta praxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen att ordalydelsen i en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde, i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela Europeiska unionen, med beaktande av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (dom av den 23 maj 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, punkt 50 och där angiven rättspraxis).

15 Enligt artikel 8.3 andra stycket andra meningen i förordning nr 1370/2007 får de avtal som avses i leden b och c i artikel 8.3 första stycket ”fortsätta att gälla till slutet av sin löptid, men inte längre än 30 år”.

16 Det är i förevarande fall utrett att det avtal som är aktuellt i det nationella målet omfattas av led b, eftersom det tilldelades ”före den 26 juli 2000 på grundval av ett annat förfarande än ett rättvist konkurrensutsatt anbudsförfarande”.

17 Kommunen La Coruña har gjort gällande att det enligt en bokstavstolkning av artikel 8.3 andra stycket andra meningen i förordning nr 1370/2007 är löptiden för avtal som omfattas av nämnda led b som inte får överstiga 30 år.

18 Det är visserligen möjligt att tolka denna bestämmelse på detta sätt, med hänsyn till att det där använda uttrycket ”slutet av sin löptid” avgör när de berörda avtalen ska upphöra att gälla, och följaktligen kan slutet av nämnda bestämmelse förstås så, att det inte är möjligt att låta dessa avtal löpa längre tid än 30 år efter det att tilldelning skett.

19 Det framgår emellertid inte uttryckligen av ordalydelsen i artikel 8.3 andra stycket andra meningen i förordning nr 1370/2007 från vilken tidpunkt den längsta löptiden på 30 år ska räknas.

20 Det ska i detta sammanhang för det första påpekas att om denna bestämmelse tolkades så, att den tidpunkt från vilken den där angivna längsta löptiden på 30 år ska räknas skulle vara dagen för tilldelning av avtalet om allmän trafik, skulle bestämmelsen utgöra hinder för att de avtal som avses i bestämmelsen har en löptid som är längre än 30 år.

21 En sådan tolkning skulle emellertid kunna leda till att ikraftträdandet av denna förordning, såsom kommissionen har påpekat, medför att avtal om allmän trafik som ingåtts lagligen, långt före den 3 december 1979, och i vilka det föreskrivs en löptid på mer än 30 år retroaktivt upphör att gälla vid en tidpunkt som ligger före förordningens ikraftträdandedag, vilket skulle strida mot rättssäkerhetsprincipen.

22 För det andra skulle en sådan tolkning, när det gäller avtal om allmän trafik som löpte när förordning nr 1370/2007 trädde i kraft, kunna leda till en situation med en minimal eller mycket begränsad övergångsperiod, i strid med syftet med artikel 8 i förordning nr 1370/2007, såsom det angetts i skäl 31 i förordningen, vilket är att ge de behöriga myndigheterna och kollektivtrafikföretagen en lämplig övergångsperiod för att anpassa sig till bestämmelserna i denna förordning.

23 I ett sådant fall skulle dessutom en behörig myndighet som omfattas av övergångsbestämmelserna i artikel 8.2 i förordning nr 1370/2007 direkt, utan att behöva iaktta skyldigheterna i artikel 5 i denna förordning, kunna tilldela ett avtal om allmän trafik avseende samma tjänst för en tid på tio år, i enlighet med artikel 4.3 i förordningen. Övergångsbestämmelserna i förordning nr 1370/2007 skulle därmed inte vara konsekvent utformade.

24 För det andra kan inte heller artikel 8.3 andra stycket andra meningen i förordning nr 1370/2007 tolkas så, att den längsta löptiden på 30 år ska räknas från dagen efter utgången av den övergångsperiod som fastställs i punkt 2 i artikel 8 i denna förordning. Det ska nämligen erinras om dels att denna punkt 2 inleds med orden ”[u]tan att det påverkar tillämpningen av punkt 3”, dels att det i början av punkt 3 anges att de avtal om allmän trafik som avses i leden a–d i punkt 3 inte ska beaktas vid tillämpningen av punkt 2.

25 Härav följer att de övergångsperioder som föreskrivs i punkterna 2 och 3 i artikel 8 i förordning nr 1370/2007 är tillämpliga oberoende av varandra.

26 Mot bakgrund av det ovan anförda ska det för det tredje påpekas att för att bevara den ändamålsenliga verkan av den särskilda övergångsperiod som föreskrivs i artikel 8.3 andra stycket andra meningen i förordning nr 1370/2007, måste den längsta löptid på 30 år som avses i denna bestämmelse räknas från den dag då förordningen trädde i kraft. Att löptiden räknas från ikraftträdandedagen gör det dessutom möjligt att fastställa en sista dag för löptiden som är identisk för samtliga avtal som fortfarande löper vid övergångsperiodens utgång, vilket innebär att de behöriga myndigheterna och de berörda ekonomiska aktörerna ges lika villkor.

27 Artikel 8.3 andra stycket andra meningen i förordning nr 1370/2007 ska tolkas så, att den längsta löptid på 30 år som föreskrivs i denna bestämmelse, för de avtal som avses i artikel 8.3 första stycket b i förordningen, ska räknas från den dag då denna förordning trädde i kraft.

Rättegångskostnader

28 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

Artikel 8.3 andra stycket andra meningen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 ska tolkas så, att den längsta löptid på 30 år som föreskrivs i denna bestämmelse, för de avtal som avses i artikel 8.3 första stycket b i förordningen, ska räknas från den dag då denna förordning trädde i kraft.

Underskrifter